

בס"ד

עיר התורה שקרובה אליך

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" – אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת כי תבא

תורת

הברכות שבקללות אחרי שבר גאון

דברים פרק כז (יג) וְנִתְּנָה יְהוָה יְהוָה לְרֹאשׁוֹ וְלֹא לְזֶנֶב וְהִיָּיתָ רֶק לְמַעַלְלָהּ וְלֹא תִהְיֶה לְמִטָּה כִּי תִשָּׁמַע
אֶל מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֶיהָ אֲשֶׁר אֲנֹכִי מֵצִיָּה הַיּוֹם לְשִׁמּוֹר וְלִעֲשׂוֹת: (מג) הַגֵּר אֲשֶׁר בְּקֶרְבְּךָ יַעֲלֶה עִלְיָה
מִעַלְלָה מִעַלְלָה וְאַתָּה תִּרְדּוּ בְּמִטָּה בְּמִטָּה:

שאלות:

- א { יש להתבונן מדוע בברכות כתוב רק למעלה ולא כפל הלשון מעלה מעלה כמו שאמר בגר מדוע?
ב { וכבר ידוע מאמר חז"ל שבחוק הקללות גם יש הברכות לבני"א כב לבנו. ומה ברכה בזה שהגר יהיה
עד למעלה ובני"א עד למטה? ג { מהו כפלות הלשון מעלה מעלה ומטה מטה?

אחרי גאון שבר:

אולם כידוע שאחרי גאות שפל ואחרי שבר גאון כיון שהכלל לכל עליה יש ירידה ולכל ירידה יש עליה
והעולם הוא גלגל, וחז"ל כבר לימדונו שאדם שרואה שהכל חלק בלי שום יסורים ידאג שמא משלמים לו
שכרו בעוה"ז. וכמאמר חז"ל במסכת סנהדרין דף קא ע"א אמר רבה בר בר חנה כשחלה רבי אליעזר
נכנסו תלמידיו לבקרו. אמר להן, חמה עוה יש בעולם. התחילו הן בוכין ורבי עקיבא משחק. אמרו לו
למה אתה משחק? אמר להן וכי מפני מה אתם בוכים? אמרו לו אפשר ספר תורה שרוי בצער, ולא
נבכה? אמר להן לכך אני משחק. כל זמן שאני רואה רבי, שאין יינו מחמיץ ואין פשתנו לוקה, ואין שמנו
מבאיש, ואין דובשנו מדביש, אמרתי שמא חס ושלוש קיבל רבי עולמו. ועכשיו שאני רואה רבי בצער
אני שמח. אמר לו עקיבא, כלום חיסרתי מן התורה כולה? אמר לו לימדתנו רבינו [קהלת ז'] כי אדם אין
צדיק בארץ אשר יעשה מוב ולא יחטא ע"כ. וביאור דברי רבי עקיבא שנאשר האדם יראה שיש
הצלחה יוצאת מגדר הרגיל עליו לראו כיון שלכל עליה והצלחה יש ירידה ולכן היה עצוב אך כשראה
שבאו עליו יסורים שמח שיש עכ"פ חוסר בשלימות ויש תקוה להמשך.

משל ומעשה להמחיש יסוד הנ"ל:

וכעין המשל הידוע שפעם אדם חלם על המלך שהוא עולה בסולם והגיע לחציו, ובבקר הלך למלך ולקח
עמו סלסלה של תאנים לתת למלך ולספר לו חלומו הטוב, המלך שמח בחלומו וצויה למלאת הסלסלה
במטבעות זהב. שכונו שמע הסיפור החליט שגם הוא יעשה כך ולכן למחרת הלך למלך עם סלסלה
פירות וסיפר למלך כי חלם עליו שהיה עולה על סולם ולא רק שהגיע לאמצע אלא עלה עד הסוף וחשב
בליבו לבטח יכפיל את שכרו. אולם מיד צויה המלך לאוסרו במאסר. אך הלה תמה ושאל מדוע שכונו
סיפר החלום וקבל סלסלה מטבעות זהב ואילו הוא חלם יותר מוב שלא רק בחצי סולם אלא עד הסוף
ווענש, השיבו המלך הראשון בישרו שעם כל גדולתו עדיין יש לו המשך לעלייתו אבל אתה בישרת אותי
שנגמרה העליה ומכאן והלאה אני ארד לכן ענשתי אותך. כך הוא הדבר בין בשלום לשלום כנ"ל.

סיוע ליסוד הנ"ל במעשה דרבי מרפון והאבני נור:

מעין זה ראיתי בספר סיפורי חסידים לרב זוין בפרשת קרח מעשה שהיה עם בעל האבני נור, כשהגאון
הקדוש רבי אברהם מסוכטשוב ז"ל היה נער קטן, חלה במחלה עוה ונסע אביו הרב ז"ל להגאון הקדוש
רבי מנחם מנדל מקוצק ז"ל לבקש ממנו שיברכו ברפואה שלמה, שבח אביו הרב לפני הרבי את בנו
שנפשו חשקה מאד בתורה והוא לומד בהתמדה ונפלאה, ענה הרבי מקוצק בתנועה של במול גם זה נקרא
למוד, נבהל אביו מאד כי היה נראה בעיניו כאילו הרבי חס ושלוש עוד מקטרג על למודו בשעת הסכנה,
ויהי כבואו לבתו, ראה והנה בנו חוזר לבריאותו, והילד בקש מאביו שיאמר לו מה ענה הרבי מקוצק
כשהזכיר אותו לפניו לרפואה שלמה, לא רצה אביו להגיד לו אך כשהפציר בו מאד אמר אליו האמינה
לי גם אני אינני מבין מה שאמר לי, אז הפציר בו עוד יותר שיאמר לו המלים שאמר לו, ולבסוף נכנע
ואמר לו, כששמע הילד את דברי הרבי אמר לאביו למה אין אתה מבין את דברי הרבי, דבריו הרי הם
ממש כדברי הירושלמי פאה פרק א רבי מרפון חלה ונכנסו חכמים לבקרו אמרה להם עבדה שפעם אחת
מרפון בני שהוא נוהג בי כבוד יותר מדי, אמרו לה מה הוא עושה לך וספרה להם עבדה שפעם אחת
ירדה למייל לתוך חצרה בשבת, והלך רבי מרפון והניח שתי ידי תחת פרסותיה והיתה מהלכת עליה עד
שהגיעה למטתה, אמרו לה אפילו עושה כן אלף אלפים עדיין לחצי כבוד שאמרה תורה לא הגיע, גם
כאן ישאל וכי באו חכמים להמעיט את זכותו של רבי מרפון בשעה שהוא זקוק לרחמים? אבל כוונתם

רח' שמאי 13, אלעד • טל: 03-9096601 • פקס: 03-9337941

fax: 972-39337941 • tel: 972-3-90966001 • 13 shamai st' elad 40800

rabi.m.malka@orhamelech.org www.orhamelech.org

לשכת הרבנות אלעד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" – אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ישיבה קטנה "אורחות יהודה"

רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Elad – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

היתה שחששו אולי זה היה תפקידו של רבי מרפון בעולם הזה לקיים מצות כיבוד הורים וכשגמר את עבודתו אין לו מה לעשות עוד, לכן אמרו שעדיין לא השלים את עבודתו בעולם הזה וצריך עדיין לחיות בכדי להוסיף בקיום התורה והמצוות, כך היית גם כוונת הרבי מקוצק כשספרת לו שאני מתמיד יש חשש כאילו גמרתי את תפקידי בעולם הזה ומחשש זה ביטל הדבר שיש עדיין הרבה להשלים ועי"ז אזכה לאורך ימים ושנים, שמח אביו על הבנת בנו את עומק דברי הרבי מקוצק.

ביאור כוונת התורה בפרשתנו:

ובזה יובן היטב ההבדל בין הברכות לקללות שבברכות הדגיש הקב"ה רק פעם אחת והיית רק למעלה בלי לכפול בכדי לרמוז שתמיד ישאר המשך לעליה, אולם בקללה שרצה הקב"ה לטמון בתוכה את ברכתו, ולכן הקב"ה מדגיש בזמן הקללה אינו שוכח שאנחנו בניו אי לזאת מעלה את הגר לא רק מעלה אלא מעלה מעלה עד השיא כדי שכבר שם תתחיל נפילתו, ומאידך את בני"י מפיל לא רק למטה אלא מטה מטה שאין כבר יותר מה לרדת וממילא בהכרח ששם תתחיל הישועה, וכמאמר דוד המלך בתהלים פרק צ (ג) תִּשָּׁב אֲנוֹשׁ עַד דָּכָא וְתֵאמֶר שׁוּבוּ בְּנֵי אָדָם: כמאמר חז"ל בירושלמי במסכת חגיגה עד דכדוכה של נפש.

ולנה"ל יובן מעשה של רבן יוחנן בן זכאי:

ולנה"ל יובן מעשה המבואר במסכת כתובות דף סו ע"ב ת"ר מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה יוצא מירושלים, והיו תלמידיו מהלכין אחריו. ראה ריבה אחת שהיתה מלקטת שעורים מבין גללי בהמתן של ערביים, כיון שראתה אותו נתעמפה בשערה ועמדה לפניו, אמרה לו: רבי, פרנסני אמר לה בתי, מי את? אמרה לו בת נקדימון בן גוריון אני. אמר לה בתי, ממון של בית אביך היכן הלך? אמרה לו רבי, לא כדן מתלין מתלא בירושלים מלח ממון חסר? ואמרי לה חסד. ושל בית חמיך היכן הוא? אמרה לו בא זה ואיבד את זה. אמרה לו: רבי, זכור אתה כשחתמת על כתובתי? אמר להן לתלמידיו זכור אני כשחתמתי על כתובתה של זו, והייתי קורא בה אלף אלפים דינרי זהב מבית אביה חוץ משל חמיה. בכה רבן יוחנן בן זכאי ואמר אשריכם ישראל, בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרין ביד אומה שפלה, ולא ביד אומה שפלה אלא ביד בהמתן של אומה שפלה. וקשה כיצד רבן יוחנן בן זכאי ואמר אשריכם על מצב זה הניחה על מצב שהן בעליה מובן היטב לומר אשריכם אבל על מצב שהושפלו עד כדי כך שמחפשת מזונה בגללי בהמה בת עשירים איך אפשר לומר אשריכם? ולפי המבואר לעיל מטרת הקב"ה להצמיח את הישועה מתוך המפלה ולכן משפיל עד הסוף ועי"ז תיכף תתחיל הישועה ולזאת אמר אשריכם שהקב"ה אוהב אתכם אפילו בזמן שחוטאים מערב מידת הרחמים במידת הדין.

העצה להינצל משבר:

כתב בספר בית יעקב על פרשת וישב בפסוק ויהי ה' את יוסף ויהי איש מצליח, ויהי בבית אדוניו המצרי, ג' פעמים ויהי להבין בעזה"י ע"ד המבואר בתנא ד"א אני יראתי מתוך שמחתו ושמחתו מתוך יראתו ואהבתו עלתה על כולם, ע"ד לפני גאון שבר לפני שבר גאון לזאת היה עצת דוד המע"ה שינצל מהשבר בהיות שם אל לבו יראתו בתוך שמחתו וזכר בזה שאחרי גאון שבר ולא היה שמחתו שלימה ובוזה היה ניצל מהשבר, וגם אם היה לדוד צער ושבר חלילה קיבל באהבה מבלי להיות בעצב כי אין השכינה שורה רק מתוך שמחה וזכר ושם אל לבו שאחר שבר גאון ועי"ז אחז בחבל השמחה ואהבתו עלתה על כולם כי עיקר בא לכחי זו מחמת גודל אהבתו ליוצרו וממילא ידע שהקב"ה ג"כ אוהבו עיר ה צלך כמו שהצל מה שאדם עושה עושה הצל אחריו כך הקב"ה כמבואר במדרש וזה ויהי ה' את יוסף תמיד לצד אשר ויהי איש מצליח ברום המעלה הי בבחינת ויהי בבית אדוניו המצרי בשפל המדרגה והיה יראתו מתוך שמחתו וכאשר ויהי בבית אדוניו בשפל המדרגה היה בבחינת ויהי איש מצליח והיה שמחתו מתוך יראתו.

בידידות ואהבה

ובברכת שבת שלום ומבורך וכתובה וחתימה טובה

מרדכי מלכא

